

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Formueretskontoret
Sagsnr.: 2001-940-0085
Dok.: JER20450

Besvarelse af spørgsmål nr. 22 og 23 af 23. februar 2001 fra Folketingets Socialudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af lov om social pension og andre love (Førtidspensionsreform) (L 137 – bilag 40).

Spørgsmål nr. 22:

”I hvilket omfang får det betydning for private pensions- og ulykkesforsikringer, at begrebet mellemste førtidspension udgår af lovgivningen, idet det i mange såvel private som kollektive pensions- og ulykkesforsikringer er en betingelse for udbetaling af pension eller forsikring, at der fra det offentlige tilkendes mindst mellemste førtidspension?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra brancheorganisationen Forsikring & Pension. Udtalelsen vedlægges.

Som det bl.a. fremgår af udtalelsen, er det Forsikring & Pensions opfattelse, at afskaffelsen af begrebet ”mellemste førtidspension” i lov om social pension næppe vil have den store praktiske betydning for den sikredes retsstilling efter en privat forsikringsordning mv.

Det skyldes bl.a., at ulykkesforsikringer ofte kun vil gælde i ét år, og at gruppelevsforikringer kun gælder i ét år. Forsikringsselskabet vil derfor have mulighed for at varsle ændringer i forsikringsbetingelserne med virkning fra den 1. januar 2003, på hvilket tidspunkt førtidspensionsreformen foreslås at træde i kraft.

Det skyldes endvidere, at forsikringsbetingelserne for flerårige livs- eller ulykkesforsikringer, der er tegnet i de seneste år, ikke er udformet således, at tilkendelse af mellemste førtidspension er en forudsætning for udbetaling fra den private forsikringsordning. Det kan dog ikke udelukkes, at der i ældre forsikringsbetingelser kan være en direkte sammenkædning mellem tilkendelse af mellemste førtidspension fra det offentlige og udbetaling fra den private forsikringsordning mv. I disse tilfælde må det efter Forsikring & Pensions opfattelse afgøres ved en

formålsfortolkning af den enkelte forsikringsaftale, om livsforsikrings-selskabet eller pensionskassen er forpligtet til at følge fremtidige tilkendelser af offentlig førtidspension efter arbejds-evnekriteriet, eller om selskabet eller pensionskassen skal vurdere sagen ud fra et erhvervsevnetabskriterium, der svarer til det oprindeligt aftalte.

Spørgsmål nr. 23:

”Hvad vil ministeren gøre for at indrette lovgivningen eller på anden måde pålægge forsikrings-selskaberne at fjerne denne betingelse i forsikringsaftalerne, og hvordan er rets-tilstanden for de personer, der i årtier har indbetalt til ordningen og/eller tidligere har fået afslag på udbetaling med henvisning til netop den betingelse?”

Svar:

Det beror på en fortolkning af den enkelte forsikringsaftale, om afskaffelse af begrebet ”mellemste førtidspension” i lov om social pension vil have betydning for udbetaling fra en privat forsikringsordning mv., jf. besvarelsen af spørgsmål nr. 22.

Jeg finder ikke, at der bør lovgives om, hvilken virkning det skal have for allerede indgåede forsikringsaftaler mv., at begrebet ”mellemste førtidspension” afskaffes i lov om social pension. En sådan lovregel, der regulerer eksisterende private aftaleforhold, ville ud fra almindelige retssikkerhedsmæssige grundsætninger give anledning til principielle betænkeligheder.

Som det fremgår af udtalelsen fra Forsikring & Pension, jf. besvarelsen af spørgsmål nr. 22, vil følgerne af førtidspensionsreformen blive nøje analyseret såvel af de enkelte forsikrings-selskaber mv. som af Forsikring & Pension. Der vil i den forbindelse blive truffet beslutning om, hvilken praksis man fremover vil følge med hensyn til udformningen af forsikringsvilkårene.

Hvis private forsikringer, der dækker mod lønnedgang i forbindelse med tab af erhvervsevne, knytter forsikringsdækningen til det offentliges afgørelser om tilkendelse af førtidspension, er det i øvrigt et generelt problem, at forsikringernes dækningsomfang bliver påvirket, hvis det offentliges praksis med hensyn til tilkendelse af førtidspension ændres. Kommer f.eks. flere i revalidering, vil forsikringsdækningen blive udløst i færre tilfælde.

Jeg kan oplyse, at jeg har anmodet Justitsministeriets udvalg om revision af forsikringsaftale-loven om at overveje de aftalemæssige aspekter af lønsikringsordninger mv., der knytter forsikringsdækningen til det offentliges afgørelser om førtidspension mv.

Fuldmægtig Jens Røn
Justitsministeriets Lovafdeling
Slotsholmsgade 10
DK-1216 København K

Jmt modt.
19 MRS. 2001

Vores ref. DBU/hl

Journalnr. 1.3.1.1-018

Deres ref.

Dato 16.03.2001

Udtalelse vedr. gældende forsikringsbetingelser og offentlig førtidspension

Forsikring & Pension er i brev af 6. marts 2001 blevet anmodet om at komme med en udtalelse, der bl.a. belyser, i hvilket omfang det efter de gældende forsikringsordninger m.v. er en betingelse for udbetaling af pension eller forsikring, at der tilkendes førtidspension efter reglerne i lov om social pension.

1. Kombineret syge- og ulykkesforsikringer

Erhvervsevnetabserstatningen omfatter varigt indtægtstab som følge af en personskaade. I forsikringsbetingelserne er det ofte angivet, at selskabet *kan* gøre det til en betingelse for udbetaling af erstatning eller fortsat udbetaling af erstatning, at forsikrede tilkendes helbredsbetingset offentlig pension. Selskaber er dermed ikke forpligtet af den offentlige afgørelse om tilkendelse af offentlig førtidspension men kan selvstændigt vurdere, om forsikrede har mistet erhvervsevnen, som forsikringsbetingelserne angiver.

Ulykkesforsikringer er ofte etårige forsikringer, derfor vil det være muligt at varsle ændrede forsikringsbetingelser til præmieforfald, således at henvisningen til eksempelvis mellemste førtidspension erstattes med noget tidssvarende pr. 1. januar 2003, hvor helbredsbetingset førtidspension må forventes ikke at eksistere. I det omfang forsikringerne er flerårige henvises til gennemgangen nedenfor i afsnit 3.

2. Gruppelivsforsikringer - etårige dækninger

Der kan for gruppelivsforsikringer være anvendt en formulering i forsikringsbetingelserne, der giver kunden krav på udbetaling fra den private forsikringsordning, såfremt forsikringstageren tilkendes relevant førtidspension fra det offentlige.

Gruppelivsforsikringer er etårige forsikringer, derfor vil det ligeledes for gruppeforsikringer være muligt at varsle ændrede forsikringsbetingelser til præmieforfald, således at henvisningen til eksempelvis mellemste førtidspension erstattes med noget tidssvarende pr. 1. januar 2003.

3. Invaliditetsbetingede forsikringsydelser - flerårige livsforsikringer

Invaliditetsbegrebet

Som det fremgår af F&P's hørings svar af 16. januar 2001 bygger invaliditetsbegrebet i private forsikringsordninger på de samme hovedprincipper som den nuværende offentlige førtidspension. I dag er udgangspunktet for tilkendelse af offentlig førtidspension nedsættelse af erhvervsevnen. Ved siden af den offentlige vurdering foretager livsforsikringsselskabet eller pensionskassen ligeledes en vurdering af, om erhvervsevnen er nedsat. Udgangspunktet er, at denne vurdering er uafhængig af den offentlige vurdering. Der bliver i hver enkelt afgørelse foretaget en konkret vurdering af, om den generelle erhvervsevne er nedsat. I nogle pensionsordninger, er det dog forsikringstagerens konkrete erhvervsevne (fagspecifik erhvervsevne), der er udgangspunktet for vurderingen. De kriterier, der skal være opfyldt for at få ydelsen udbetalt, fremgår af den indgåede pensionsaftale og kan således variere.

Som følge af at det er samme erhvervsevne, der vurderes i hhv. det offentlige system og i den private forsikringsordning, vil der naturligvis ofte være sammenfald mellem de to vurderinger, men forskellige vurderinger forekommer jævnligt.

Eksisterende forsikringsaftaler

For så vidt angår de forsikringsaftaler der er indgået i de senere år, kan det anføres, at det ikke følger af forsikringsbetingelserne, at tilkendelse af eksempelvis mellemste førtidspension samtidig medfører krav om udbetaling fra den private forsikringsordning. Det kan dog ikke udelukkes, at der i de ældre bestande kan eksistere en direkte sammenkædning mellem tilkendelse af eksempelvis mellemste førtidspension fra det offentlige og den private forsikringsordning.

I dag anvendes i nogle private forsikringsordninger en formulering i forsikringsbetingelserne, der angiver, at fortsat udbetaling af den invaliditetsbetingede forsikringsydelse *kan* gøres betinget af, at forsikrede tilkendes relevant førtidspension fra det offentlige, mens det i andre forsikringsordninger direkte er angivet i forsikringsbetingelser, at der ingen sammenhæng er mellem selskabets vurdering af erhvervsevnen og en eventuel offentlig vurdering.

Eksisterende praksis

Nogle private forsikringsordninger har valgt i praksis at lægge mindre vægt på den selvstændige vurdering af erhvervsevnen, såfremt forsikrede tilkendes helbredsbetingset førtidspension fra det offentlige, mens der i andre private forsikringsordninger i praksis ingen sammenhæng er mellem vurderingerne.

Overvejelser vedr. eksisterende forsikringsaftaler og praksis

F&P er i gang med at overveje, hvilken betydning det har, at det i nogle eksisterende aftaler *kan* betinges, at forsikrede tilkendes eksempelvis mellemste førtidspension, for at opnå udbetaling fra den private forsikringsordning, når denne ydelse må forventes at forsvinde pr. 1. januar 2003.

Desuden overvejes det, hvilken betydning det har, at nogle private forsikringsordninger har valgt en praksis hvor, der er større sammenfald mellem den offentlige afgørelse vedrørende mellemste førtidspension og udbetaling fra den private forsikringsordning.

Som følge af at det ikke kan udelukkes, at der i de ældre bestande eksisterer en direkte sammenkædning mellem tilkendelse af eksempelvis mellemste førtidspension fra det offentlige, og den indgåede forsikringsaftale, overvejes indholdet af sådanne eventuelle bestande ligeledes.

F&P's foreløbige vurderinger

Konsekvenserne af førtidspensionsreformen må vurderes konkret på baggrund af forsikringsaftalernes indhold og livsforsikringselskabet eller pensionskassens praksis. Herunder må det vurderes, om der kan gennemføres en formålsfortolkning. I den konkrete vurdering vil det formentlig også have betydning, i hvilket omfang tilkendelse af offentlig førtidspension i praksis vil blive ændret som følge af reformen.

Det er F&P's foreløbige vurdering, at indførelsen af arbejdsevnekriteriet er en så principiel ændring, at tilkendeskriterierne for offentlig førtidspension og privat invalidepension (efter gældende betingelser) vil blive væsensforskellige. Vurderingen vil blive baseret på to forskellige sæt af kriterier, hvorfor der ikke kan være nogen forventninger om sammenhæng mellem offentlig og privat pensionstilkendelse.

Det er derfor F&P's vurdering, at henvisningen i forsikringsbetingelserne til helbredsbetingsbetiget offentlig førtidspension formelt mister sit indhold pr. 1. januar 2003. Da bestemmelsen imidlertid i dag er formuleret som en mulighed, som selskabet har ret til at benytte, er det umiddelbart vurderingen, at bortfaldet ikke indebærer nogen forringelse af forsikredes retsstilling. For selskabet indebærer lovændringen formentlig, at selskabet mister muligheden for at gøre udbetaling betinget af tilkendelse af offentlig førtidspension. For fremtidige forsikringsaftaler må selskaberne vurdere, om man ønsker at tilpasse kriterierne i lyset af førtidspensionsreformen.

For de eksisterende aftaler, hvor der ikke i forsikringsbetingelserne er retskrav på udbetaling, og hvor der ikke ifølge praksis er en entydig sammenhæng mellem den offentlige vurdering af erhvervsevnen og vurderingen efter den private forsikringsordning, er det F&P's vurdering, at indførelsen af arbejdsevnekriteriet ikke har nogen virkning, idet selskabet blot fortsætter den individuelle og selvstændige vurdering af erhvervsevnen. I relation til de eksisterende aftaler, hvor der i praksis har været større sammenfald mellem den offentlige afgørelse vedrørende mellemste førtidspension og udbetaling fra den private forsikringsordning, er det F&P's umiddelbare vurdering, at der ikke er et retskrav på udbetaling fra den private forsikringsordning, hvis det offentlige tilkender offentlig førtidspension efter arbejdsevnekriteriet fra 1. januar 2003. Begrundelsen er, at der ikke vil være sammenfald mellem den gruppe, der i dag tilkendes mellemste førtidspension, og den gruppe der tilkendes offentlig førtidspension efter arbejdsevnekriteriet i fremtiden.

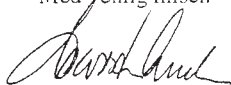
Såfremt der eksisterer vilkår, hvor der er direkte sammenkædning mellem tilkendelse af mellemste førtidspension fra det offentlige og tilkendelse fra den private pensionsordning, er det F&P's umiddelbare vurdering, at det ud fra en formålsfortolkning må afgøres, om livsforsik-

ringsselskabet eller pensionskassen er forpligtet til at følge fremtidige tilkendelser af offentlig førtidspension efter arbejdsevnekriteriet, eller om selskabet eller kassen skal foretage vurderingen ud fra det oprindeligt aftalte erhvervsevnetabskriterium.

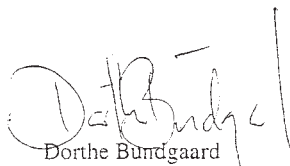
Såvel i de enkelte livsforsikringselskaber og pensionskasser som i F&P vil følgerne af førtidspensionsreformen blive nøjere analyseret i den kommende tid, og der vil i den forbindelse blive truffet beslutning om, hvordan forsikringsvilkårene for fremtidige aftaler skal udformes.

Såfremt Justitsministeriet måtte have yderligere spørgsmål, står Forsikring & Pension til rådighed.

Med venlig hilsen

Carsten Andersen

Dorte Bundgaard